

**Netinkamas mokinių elgesys: priežastys,
drausminimo problemos, konstruktyvaus elgesio
modeliavimo galimybės“**

**Psichologė S. Ragelienė
„Smalsučio“ pradinė mokykla
2018 lapkritis**

- Neretai tėvai susiduria su vaikų nepaklusnumu,
- prieštaravimais,
- pykčio priepuoliais,
- mušimusi,
- kandžiojimu,
- griuvimu ant grindų,
- nuolatiniu savo elgesio ribų tikrinimu ir panašiai.

- Ilgainiui toks vaiko elgesys perauga į nuolatinį nepaklusnumą,
- Taisyklių nepaisymą bei kelia tėvams didžiulį galvos skausmą.
- Dalis tokių vaikų išties turi rimtų problemų (pvz. hiperaktyvumas, dėmesio sutrikimai),
- Tačiau dalis jų - tik elgesio sunkumų, kurie yra koreguojami.

**Supratimas, kaip
vaikai galvoja ir
jaučia**

Tėvai

Šilti santykiai

**Elgesio ribų
nustatymas**

**Ilgalaikių
auklėjimo tikslų
nustatymas**

**Problemų
sprendimas**

NETINKAMAS VAIKŲ ELGESYS IR JO TIKSLAI

Galima kalbėti apie teisingus ir klaidingus elgesio tikslus. Kaip vaikas elgiasi priklauso nuo jo savigarbos ir menkavertiškumo jausmo.

Teisingi elgesio tikslai

- Ryšys su kitais – priklausyti šeimai, klasei ar kitai svarbiai socialinei grupei, užimti tinkamą vietą joje ir bendradarbiauti su kitais.
- Jaustis sugebančiu – pasitikėti savimi, būti nepriklausomu, savarankišku.
- Būti svarbiu – dalyvauti, būti reikalingu, daryti įtaką, padėti.
- Būti drąsiu – išdrįsti, nepasiduoti, būti atkakliu.

VAIKO SAVĖS VERTINIMAS

Savęs vertinimas – tai individo savęs paties, savo savybių, galimybių ir vietos tarp žmonių vertinimas.

Nuo jo priklauso žmogaus santykiai su kitais, jo savikritiškumas, reiklumas sau, požiūris į savo laimėjimus ir nesėkmes.

AUKŠTAS SAVĒS VERTINIMAS

Svarbu, kad tēvai ir mokytojai ugdytū vaikuose **aukštā savēs vertinimā.**

- Vaikai žino savo stipriāšias ir silpniāšias puses.
- Pasitiki savo jēgomis ir galimybēm.
- Siekia užsibrēžtū tikslū.
- Susidūre su kritika ir sunkumais, nepalūžta, nebijo būti atstumti.

ŽEMAS SAVĖS VERTINIMAS

- Vaikas nepasitiki savimi.
- Mano, kad yra menkesnis už kitus.
- Neįvertina savo realių galimybių.
- Akcentuoja į savo realius ar nesamus trūkumus.
- Nesiima sudėtingų užduočių, nesiekia aukštesnių tikslų.
- Žemas savęs vertinimas gali turėti „**dvejopą veidą**“.

ŽEMAS SAVĖS VERTINIMAS

Menkavertiškumas pasyvus (toks vaikas yra atsiskyres, vienišas, bailus, drovus; atrodo nelaimingas ir prislėgtas).

Menkavertiškumas agresyvus (vaikai išoriškai atrodo labai pasitikintys savimi. Jie būna pagyrūnai, žeminantys kitus, egoistai. Dažnai nejautrūs kitiems, nepasitikintys kitais; retai pripažįsta savo klaidas.)

Labai svarbu tėvams suprasti savo vaiką ir jam padėti.

TIKSLAI

Trumpalaikiai tikslai – tai dalykai, kuriuos Jūs norite, kad Jūsų vaikas padarytų tuoj pat.

Ilgalaikiai auklėjimo tikslai – tai savybės, kurias mes tikimės, kad turės mūsų vaikai, kai jie suaugę, taip pat santykiai, kuriuos mes tikimės turėti su vaikais ateityje.

Elgesio ugdymo sistema

Į sąrašą svarbu įtraukti pačius svarbiausius reikalavimus, kasdieninius, neišvengiamus įsipareigojimus.

Atkreipkite dėmesį, jog pradinukų užduotys turėtų būti labiau susijusios su tvarka ir higiena,

Turime tvirtai ir konkrečiai nuspręsti, kokį vaiko elgesį norime koreguoti.

.

PAGALBA

- Vaikams reikalingas režimas,
- Aiškus ribų ir taisyklių nustatymas.
- Vaikui nurodomos elementarios taisyklės
- Ir vyksta nuolatinė taisyklių vykdymo priežiūra,
- Lieka mažai vietos nerimui ir vaikas auga saugesnėje aplinkoje.
- O tai kas vaikystėje yra taisyklės, paauglystėje tampa ribomis, normomis.

- Sutelkite dėmesį į teigiamus dalykus.
- Daugumai vaikų trūksta dėmesio ir jie daugiau jo sulaukia elgdami blogai.
- Jei jūs pastebite, kad vaikas elgiasi tinkamai, pagirkite jį.
- Nenusileiskite vaikui – jis turi žinoti, kad jūs visada pasielgsite taip pat.
- Prisiminkite, kad vaikai mėgsta suaugusiaisiais manipuliuoti, visada laikykitės savo įsitikinimų, nenusileiskite vaiko kaprizams.

Vadovaukitės griežta dienotvarke:

- migdykite vaiką tuo pačiu metu – tokiems vaikams labai svarbus pastovumas, jie turi pakankamai išsimiegoti, tai svarbu jų gerai fizinei ir psichologinei būsenai.
- Prisiminkite save – pavargę ir neišsimiegoję jūs irgi į viską jautriau reaguojate.

KASDIENIŲ PAREIGŲ PAVYZDYS PRADINUKUI

- Be ginčų eiti laiku miegoti.
- Laiku keltis.
- Apsirengti (per kelias minutes).
- Pasikloti lovą (per 5 minutes).
- Pasidėti pižamą (per 5 minutes).
- Išsivalyti dantis, nusiprausti, susišukuoti.
- Po pusryčių palikti tvarkingą virtuvę.
- Laiku ir nedejuojant išeiti į mokyklą.
- Grįžus iš mokyklos tvarkingai pasidėti kuprinę.
- Geranoriškai paruošti visus namų darbus.
- Iš lauko grįžti iki 18 val.
- Sudėlioti daiktus į vietas (per 10 min.).
- Susitvarkyti miegamąjį. Pasiruošti kitai dienai drabužius.
- Nusiprausti po dušu ir sutvarkyti vonią.
- Išsivalyti dantis.

Kokiu būdu tėvai suteikia emocinę šilumą savo vaikams?

- Parodydami vaikams, kad jie yra mylimi, net ir tada, kai daro kažką blogai;
- Paguosdami vaikus, kai jie jaučia skausmą ar bijo;
- Išklausydami vaikus;
- Pažvelgdami į situaciją vaiko akimis;
- Žaisdami su vaikais;
- Juokdamiesi kartu su vaikais;
- Palaikydami vaikus, kai jie susiduria su iššūkiiais;
- Padrąsindami vaikus, kai jie turi atlikti kažką sudėtingo;

Kaip tėvai gali nustatyti vaikams elgesio ribas?

- Rodydami tinkamą pavyzdį ir nukreipdami vaiką;
- Paaiškindami vaikams priežastis, dėl kurių reikia taisyklių;
- Įtraukdami savo vaikus į taisyklių kūrimą;
- Paaiškindami vaikams savo požiūrį ir išklausydami jų požiūrį;
- Padėdami vaikams atrasti būdus, kaip ištaisyti savo klaidas taip, kad jie turėtų galimybę mokytis;
- Mokydami ir paaiškindami, kokią įtaką vaikų poelgiai turi kitiems žmonėms;

Kaip tėvai gali nustatyti vaikams elgesio ribas?

- Dažnai kalbėdamiesi su vaikais;
- Būdami teisingi ir lankstūs;
- Kontroliuodami savo pyktį ir vengdami grasinimų;
- Paruošdami vaikus sudėtingoms situacijoms, paaiškinant, ko vaikai gali tikėtis ir kaip gali su tuo susitvarkyti;
- Suteikdami informaciją, kuri reikalinga vaikams, kad jie galėtų priimti tinkamus sprendimus;
- Vengdami grasinimų suduoti, gąsdinimų monstraais arba kitais dalykais, kurių vaikai bijo, atimdami iš vaikų savo meilę.

FIZINĖS IR PSICHOLOGINĖS BAUSMĖS

- Šaukimas
- Riksmai;
- Pravardžiavimas ir menkinimas;
- Ignoravimas;
- Gėdinimas ir išjuokimas;
- Atstūmimas;
- Meilės nerodymą;
- Viešą pažeminimą;
- Gąsdinimą ir grasinimą smurtu vaikui arba žmonėms, gyvūnams ir daiktams, kuriuos vaikas myli.

PASEKMĖS

- Fizinės ir kitos žeminančios bausmės silpnina vaiko ir tėvų ryšį.
- Fizinės ir kitos žeminančios bausmės kenkia vaikų emociniam vystymuisi.
- Fizinės ir kitos žeminančios bausmės gali sukelti apmaudo ir priešiško tėvams jausmus, kurių vaikai negali tiesiogiai išreikšti.

Sveikos šeimos požymiai:

- Šeimoje vyrauja geras sąžiningas, nuoširdus bendradarbiavimas.
- Laisvė ribota: tam tikros ribos.
- Vyrauja abipusė tėvų ir vaikų pagarba.
- Tėvai ir vaikai padeda vieni kitiems.
- Bendras rūpestis šeimos gerove.
- Tėvai ir vaikai klauso (si) vieni kitų ir pataria vieni kitiems.
- Šeimos nariai ne tik klauso vienas kito, bet ir girdi, ką kitas sako.
- Daugumą problemų sprendžia visa šeima.
- Akcentuojame „mes“, o ne „aš“.

Kokiu būdu tėvai suteikia emocinę šilumą savo vaikams?

- Pasakydami vaikams, kad jie tiki jais;
- Pripažindami vaiko pastangas ir pasiekimus;
- Parodydami, kad jie pasitiki jais;
- Linksmindamiesi kartu su jais;
- Apkabindami juos;
- Pasakydami: „Aš tave myliu.“

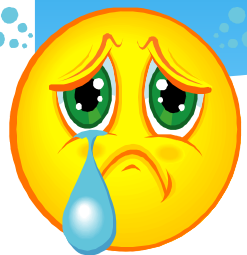
KETURI PAGRINDINIAI GERŲ TARPUSAVIO SANTYKIŲ ŠEIMOJE KOMPONENTAI

- **Abipusė pagarba**
- **Malonus laisvalaikio leidimas.**
- **Padrašinimas.**
- **Meilė.**

Požymiai liudijantys apie nepagarbius tėvų santykius su vaiku:

- Bamba, graužia, moralizuoja.
- Šaukia, bara.
- Kalba su vaiku iš aukšto, pakeltu tonu.
- Padaro už vaiką tai, ką jis turėtų daryti.
- Pripažįsta dvigubą morale, skirtingus reikalavimus suaugusiems ir vaikams.
- Nemandagiai moko vaiką mandagumo.

Pagrindinių emocijų išraiška

DŽIAUGSMAS

LIŪDESYS

BAIMĖ

PYKTIS

MEILĖ

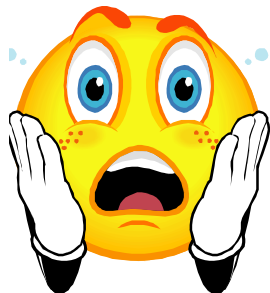
PANIEKA

PAVYDAS

ĮNIRŠIS

IŠGĀSTIS

SUSIŽAVĖJIMAS

IŠDIDUMAS

GODUMAS

NEVILTIS

SUMANUMAS

NEŽINIA

NEPYKANTA

NUSTEBIMAS

LAIMĖ

DĚKUJI UŽ DĚMESÍ